

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Економічний факультет Кафедра економіки підприємства

Інститут конкурентного суспільства

Теоретичні та прикладні питання економіки

Збірник наукових праць

Випуск 2 (43)

Київ - 2021

Рекомендовано Вченою радою економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Протокол №6 від 14.12.2021р.

Свідоцтво Державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України про державну
реєстрацію КВ № 6852 від 09.01.03

Науковий збірник «Теоретичні та прикладні питання економіки» включено до спеціалізованого переліку ВАК України з
економіки (№ 1413 від 24.10.2017 року)

З листопада 2017 року збірник зареєстровано та цитується у системі Google Scholar.

З червня 2021 року збірнику присвоєно категорію «Б» відповідно до Порядку формування Переліку наукових фахових
видань України, затвердженого наказом МОН України від 15 січня 2018 року № 32, зареєстрованого в Мін'юсті України 06
лютого 2018 року за № 148/21600.

У науковому Збірнику висвітлюються теоретичні та прикладні питання розвитку сучасної економіки. Тематична
спрямованість фахового видання включає широке коло проблематики наукових досліджень зі спеціальностей: 051
Економіка; 072 Фінанси, банківська справа та страхування; 073 Менеджмент та 076 Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність.

Для наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів, практиків.

Редакційна колегія:

Г.М. Филіук, д.е.н. (гол. редактор.); А.І. Ігнатюк, д.е.н.; Б. Гечбаія, д.е.н. (Грузія); Аткачунієне Зенона Она, д.соц.н.
(Литва); Н. Васи́левська, д.е.н., (Польща); М. Васи́левський, д.е.н. (Польща); С. Заболотний, д.ф. (Польща); Д.О. Байора,
д.е.н. (відп. редактор); Н.В. Бутенко, д.е.н.; З.С. Варналій, д.е.н.; О.А. Грішнова, д.е.н.; Н.В. Приказюк, д.е.н.; М.В.
Ситницький, д.е.н.; Л.В. Шаульська, д.е.н.; І.Ю. Штулер, д.е.н.; А.М. Магомедова, к.е.н.; О.В. Піменова, к.е.н. (відп.
секретар).

Editorial board:

H. Fyliuk, Doctor of Economics (Chief Editor.); A. Ignatyuk, Doctor of Economics; B. Gecchbaia, Doctor of Economics (Georgia);
Zenona Atkocijuniene, Prof. dr. (HP) (Lithuania); N. Wasilewska, Doctor of Economics (Poland); M. Wasilewski, Doctor of
Economics (Poland); S. Zabolotnyy, PhD Economic Sciences (Poland); D. Baiura, Doctor of Economics (editor); N. Butenko,
Doctor of Economics; Z. Varnalii, Doctor of Economics; O. Grishnova, Doctor of Economics; N. Prikazyuk, Doctor of
Economics; M. Sitnicki, Doctor of Economics; L. Shaulska, Doctor of Economics; I. Shtuler, Doctor of Economics; A.
Magomedova, PhD in Economic Sciences; O. Pimenova, PhD in Economic Sciences (secretary).

Теоретичні та прикладні питання економіки. Збірник наукових праць. Випуск 2 (43) (за ред. проф. Филіук Г.М.) – К.: ТОВ
«ЦП «КОМПРИНТ», 2021, Грудень. – 256 с.

Адреса редакційної колегії: 03022, м. Київ, вул. Васильківська, 90-а, кім. 307, Київський національний університет імені
Тараса Шевченка, економічний факультет, кафедра економіки підприємства, тел. 259 0147

ЗМІСТ

FYLIUK H., YEVSIEIEVA-SEVERYNA I. IMPACT OF COVID-19 PANDEMIC ON BUSINESS ENVIRONMENT AND THE PACKAGING INDUSTRY	5
MAGOMEDOVA A. WORKFORCE POTENTIAL AS AN ESSENTIAL COMPONENT IN THE DEVELOPMENT OF BUSINESS MODELS	15
ГРИШНОВА О.А., ЖУК О. SOFT SKILLS ЯК ОСНОВА СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ І КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	24
БАЮРА Д.О. МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ESG ПІДПРИЄМСТВА	37
РОЩИК І.А., ЛЕШКЕВИЧ А.Т. ПРОДУКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЧИХ РЕСУРСІВ ЯК ФАКТОР РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	45
ПІМЕНОВА О.В., МАМІЙ К.В. ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ЗМІНУ БІЗНЕС-МОДЕЛЕЙ ПІДПРИЄМСТВА: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	55
САДОВА У. Я., СТЕПУРА Т. М., ЛУЦИШИН А.І. ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА Й НОВІ ОСВІТНІ СЕРВІСИ ВИЩОЇ ШКОЛИ В УКРАЇНІ	64
ДВУЛІТ З.П., МИКИТЮК О.П., МАЗНИК Л.В. ВИВЧЕННЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧІВ ТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ	73
BEREZHNA I., GRISHNOVA O., MIKHURINSKAIA E., BEREZHNOY A. SPATIAL PLANNING AS THE BASIS FOR SPATIAL DEVELOPMENT, CONSOLIDATION OF EFFORTS AND SOLIDARITY OF THE UNITED EUROPE. PART 2	86
ГРЕЧАНИК Н. Ю., ШУРПА С.Я., КОЗИН П.В. ФОРМУВАННЯ І КОРЕГУВАННЯ СТЕРЕОТИПІВ СПОЖИВЧОЇ ПОВЕДІНКИ ЯК ФЕНОМЕН КОГНІТИВНОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ	100
КУНДЄЄВА Г.О., МАРТИНЮК Л.А. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ КОВБАСНИХ ВИРОБІВ	116
КРАВЧЕНКО Т.В., МОРОЗ О.А. РЕФОРМУВАННЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ ДОСВІД ПОЛЬЩІ	128
БРІНЦЕВА О.Г. ЗАЙНЯТІСТЬ У БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ: ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	142
ГОЛОВАНЕНКО М.В. ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТРАНСПОРТНОГО ПАРКУ ЛОГІСТИЧНОЇ КОМПАНІЇ	150
ЛИТВИНЕНКО Т.М., ЄВЧЕНКО С.В. SMM ЯК ІНСТРУМЕНТ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ	157
МІРОШНИЧЕНКО О.Ю., КАПУШИНА М.М. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ВИМОГ МІЖНАРОДНОГО ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	168
КРАВЧЕНКО Т.В., ШИМЧЕНКО Т.В. ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ФАКТОР СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ	178
ШИГУН М.М., МАРЧУК У.О. АУДИТОРСЬКИЙ РИЗИК НЕВИЯВЛЕННЯ ШАХРАЙСТВА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ	187
ГУЦАЛЕНКО Л.В., МУЛИК Т.О., МИСЬКІВ Л.П. РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОГО ОБЛІКУ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ	198
ДІАКІВ А. BLOCKCHAIN IN PUBLIC SECTOR	207
ПРИКАЗЮК Н.В., ГУМЕНЮК Л.С. ДОРОЖНЯ КАРТА ВПРОВАДЖЕННЯ КІБЕР-СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ	217

УДК 657.1

JEL M40, H53, D71, M14, J32

ORCID ID: 0000-0001-5181-8652

ORCID ID: 0000-0003-1109-2265

ORCID ID: 0000-0002-4818-5468

DOI <https://doi.org/10.17721/tppe.2021.43.19>

Гуцаленко Л.В., д. е. н., професор
НУБіП України

Мулик Т.О., к.е.н., доцент
ВНАУ

Миськів Л.П., к.е.н., ст викладач,
НУБіП України

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОГО ОБЛІКУ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ

В статті розглянуто взаємозв'язок поняття соціальної відповідальності бізнесу із поняттям сталого розвитку. Виокремлено три найважливіші складові підприємств за умов сталого розвитку, економічну, соціальну та екологічну. Акцентовано увагу на особливостях формування максимального потоку сукупного доходу при економічному підході. Окреслено, що з екологічної точки зору, стійкий розвиток має забезпечити цілісність біологічних та фізичних природних систем. Соціальна складова стабільності розвитку суб'єкта господарювання орієнтована на людину і спрямована на збереження стабільності соціальних та культурних систем, зокрема, на скорочення чисельності руйнівних конфліктів між людьми. Узагальнено, що Важливим аспектом цього підходу є справедливий розподіл благ. Вказано, що соціальна відповідальність передбачає ведення соціального обліку, підготовку й оприлюднення нефінансової звітності, що дозволяє задокументувати виконання соціальних завдань, яке опосередковано чи неповною мірою відображене в системі бухгалтерського обліку. Наведено види соціального обліку (Облік соціальної відповідальності (SRA), Облік сукупного впливу (SEA), Соціально-економічний облік (SIA), Облік соціальних показників (SA)) та приведено їх характеристику. Наведено норми міжнародних стандартів (AA1000, ISO 26000), що регулюють міжнародну практику соціальної відповідальності бізнесу. Окреслено еволюцію формування звітності про соціальну відповідальність. Наведено динаміку кількості суб'єктів господарювання України, які подають звітність відповідно до GRI.

Окреслено особливості формування складових соціального обліку у господарюючих суб'єктів. Великим підприємствам доцільно виокремлювати етапи: планування (етап ідентифікації), бухгалтерський облік (визначення обсягу та налаштування соцсистеми обліку), звітність та аудит (збір та надання інформації до незалежної аудиторської компанії). Для середніх і малих підприємств доцільно виокремити наступні кроки: сфера діяльності (вивчення ключових елементів діяльності підприємства), бухгалтерський облік (проекування та ведення соціального обліку системно), звітування (звітування перед зацікавленими користувачами).

Ключові слова: соціальний облік, соціальна відповідальність бізнесу, сталий розвиток, економічний екологічний, нефінансова звітність.

Постановка проблеми. Інтеграція України в світовий економічний простір потребує дотримання господарючими суб'єктами складових Концепції сталого розвитку та Концепції соціальної відповідальності. Динамічний розвиток світової економіки вимагає поєднання економічних процесів із соціальними. Соціальна відповідальність передбачає відповідальність підприємства перед власниками, акціонерами, постачальниками та клієнтами, працівниками підприємства та іншими контрагентами суспільства за результати діяльності господарюючих суб'єктів, які є учасниками суспільного забезпечення добробуту населення та економічної безпеки країни в цілому.

Можливість оцінювання таких процесів відводиться системному обліковому відображенню, яке забезпечує достовірність та повноту інформаційної бази окремих господарюючих суб'єктів та суспільства в цілому. Тому бухгалтерському обліку, як функції управління, необхідно приділяти особливу увагу та висвітлювати результати діяльності, що забезпечують сталий розвиток підприємств, зокрема економічної, соціальної діяльності та екологічної, яким останнім часом в полі зору науковців та практиків.

Аналіз останніх публікацій. Проблемам соціальної відповідальності присвячено дослідження зарубіжних вчених, зокрема: Ришар Ж. (2000), Neil's Brock (2008), Jobstl H. (2009), Saprykina, M. (2019) та українських вчених Герасименко О.(2012), Король С.Я.(2011, 2016), Правдюк Н.Л. (2017), Карпенко О.О., Мандзюк Н.К. (2018), Zhuk V., Zamula I., Liudvenko D., Popko Y. (2020), Полянської О.А., Чабанюк О.М. (2021), О. В. Руденко, О. М. Кондратюк, А. С. Горєва (2021), та інші.

Невирішені частини проблеми. Тенденції глобального потепління та світова пандемія COVID-19 спричиняють масштабні негативні наслідки, які спонукають людство до перегляду цінностей, а бізнесу слід звернути увагу на проблеми не тільки економічного характеру, а і екологічного та соціального. Розвиток соціального обліку останнім часом знаходяться у полі зору як науковців так і практиків і потребує більш детальнішого дослідження, яке забезпечуватиме ефективну діяльність господарюючих суб'єктів та визначатиме їх подальший розвиток.

Мета статті є дослідження, що полягає в обґрунтуванні світових тенденцій, перспектив та особливостей розвитку соціального обліку українських підприємств.

Методологія дослідження. У процесі дослідження застосовувались наступні методи пізнання: історичний - для дослідження еволюції розвитку соціального обліку; системний підхід – для обґрунтування формування господарюючими суб'єктами Звіту соціальної відповідальності бізнесу; спостереження, огляд та оцінка – для систематизації та оцінки різних підходів щодо перспектив розвитку соціального обліку.

Результати дослідження. Поняття соціальної відповідальності бізнесу тісно пов'язане з поняттям сталого розвитку, відповідно до якого підприємствам необхідно враховувати три найважливіші аспекти в своїй діяльності: економічний, соціальний і екологічний.

Економічний підхід до концепції стійкості розвитку базується на теорії максимального потоку сукупного доходу, який може бути отриманий за умови, принаймні, збереження сукупного капіталу, за допомогою якого і виробляється цей дохід. Ця концепція передбачає оптимальне використання обмежених ресурсів та використання екологічних природо-енергетичних та матеріально-зберігаючих технологій, включаючи видобування та переробку сировини, створення екологічно прийнятної продукції, мінімізацію, переробку та знищення відходів. З екологічної точки зору, стійкий розвиток має забезпечити цілісність біологічних та фізичних природних систем. Особливе значення має життєздатність екосистем, від яких залежить глобальна стабільність всієї біосфери. Соціальна складова стабільності розвитку суб'єкта господарювання орієнтована на людину і спрямована на збереження стабільності соціальних та культурних систем, зокрема, на скорочення чисельності руйнівних конфліктів між людьми. Важливим аспектом цього підходу є справедливий розподіл благ [10].

У сучасних умовах основні цілі та завдання соціальної відповідальності на рівні підприємства повністю взаємопов'язані з Цілями сталого розвитку 2016-2030 «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року». Цим документом передбачено 17 цілей та 169 завдань в економічній, соціальній та екологічній сферах розвитку суспільства [6].

Х. Джобстла (H. Jobstl), в своїх дослідженнях виокремлює три підсистеми: бухгалтерський (фінансовий та управлінський), соціальний (соціальна звітність, соціальний баланс, облік людських ресурсів, корпоративний соціальний аудит, система соціальних показників, звіт про чисту додану вартість, звіт про розподіл доходів) та екологічний облік (екологічний облік, облік екологічних витрат, облік природного капіталу, еко-баланси, еко-аудит, аналіз життєвого циклу продукції, екологічна звітність) [1]

Нині у фокусі соціальної відповідальності перебуває проблема розроблення глибокої методології та досконалих прикладних сценаріїв у веденні соціального обліку, підготовці й оприлюдненні нефінансової звітності, що дозволяє задокументувати виконання соціальних завдань, яке опосередковано чи неповною мірою відображене в системі бухгалтерського обліку. Це сприятиме налагодженню зв'язків із громадськістю та завоюванню довіри заінтересованих сторін завдяки відкритому, об'єктивному висвітленню їхнього внеску в розв'язання економічних, соціальних, екологічних питань [5, с. 39].

На сьогодні інформація щодо відповідності діяльності суб'єктів господарювання вимогам концепції сталого розвитку розкривається ними у різних звітних документах. Так, майже 78 % компаній у світі готують нефінансові звіти, а також 40 % компаній у світі почали включати нефінансові показники в щорічні звіти [3, с.9].

У свій час французький вчений Ж. Рішар зазначав, що “подвійна бухгалтерія може, залежно від обставин, бути і соціальною дійсністю, і об'єктом науки” [12, с.29].

Король С.Я., в своїх дослідженнях вказує на ідеї соціально-орієнтованих концепцій бухгалтерського обліку через систему нормативного регулювання обліку, іманентний зв'язок методології бухгалтерського обліку із соціальною відповідальністю

підприємств, облікове пізнання фактів соціальної відповідальності тощо [8].

Правдюк Н.Л. вважає, "... основним фактором, що формує об'єкти соціального обліку, є соціальна відповідальність, яка може бути ідентифікована обліковими процедурами на мікро- та макрорівнях. Соціальна відповідальність бізнесу за свою діяльність перед персоналом, акціонерами і суспільством загалом передбачає ведення соціального обліку, або виокремленої частини соціальних видатків у рамках бухгалтерського обліку" [11, с.98].

Соціальний облік можна охарактеризувати як процес формування систематизованої, релевантної інформації, що характеризує соціально відповідальну діяльність суб'єкта господарювання та спрямована на прийняття соціальних рішень в межах концепції сталого розвитку підприємства.

Виходячи з цього, відповідно до стандарту корпоративної соціальної звітності AA 1000, соціальний облік включає певні підвиди (табл. 1).

Таблиця 1

Характеристика видів соціального обліку

Вид соціального обліку	Мета	Сфера застосування	Часовий проміжок	Вимірник	Сфера відображення
1	2	3	4	5	6
Облік соціальної відповідальності (SRA)	Облік індивідуальних факторів, які мають соціальну значимість	Приватний сектор	Короткостроковий період	Нефінансові і якісні	Звіти для персоналу
Облік сукупного впливу (SEA)	Оцінка сукупних витрат підприємства	Приватний сектор	Середньострокові та довгострокові періоди	Фінансові	Плани, прогнози, бюджети, звіти з проведеним аналізом витрати/вигоди
Соціально-економічний облік (SIA)	Оцінка соціальних проектів, які фінансуються суспільством	Громадський (суспільний) сектор	Середньострокові та довгострокові періоди	Фінансові і нефінансові	Плани, прогнози, бюджети, звіти з проведеним аналізом витрати/вигод, аудиторські звіти
Облік соціальних показників (SA)	Довгострокова не фінансова кількісна соціально-статистична оцінка основних соціальних показників	Громадський (суспільний) сектор	Довгостроковий період	Не фінансові та кількісні	Статистичні звіти, статті бюджету України

Джерело: [9].

У кожній країні існують свої правові форми діяльності, які визначатимуть

форму діяльності соціального підприємства. Тим не менше регулятивна система країни використовує правові норми, які дозволяють створити соціальне підприємство у законодавчих межах.

Міжнародна практика соціальної відповідальності бізнесу свідчить: найбільш поширеними стандартами ведення соціального обліку та підготовки нефінансової звітності сьогодні є GRI та AA1000, вибір яких залежить від потреб компанії [5]. У Міжнародному стандарті ISO 26000 “Керівництво з соціальної відповідальності” основними принципами соціальної відповідальності названо: підзвітність, прозорість, етичну поведінку, взаємодію з зацікавленими сторонами, додержання норм (правових та міжнародних) і прав людини [2].

Компанії, які обрали стратегію соціальної відповідальності, отримують ряд переваг, а саме: формування позитивного іміджу компанії; підвищення інтересу інвесторів; поліпшення взаємовідносин із громадськістю та місцевою владою; підвищення мотивації та продуктивності працівників; збільшення обсягів продажу та ринкової частки. Підтвердженням цього є дані дослідження компанії Youг Cause в області соціальної відповідальності бізнесу, згідно з яким 66% споживачів готові платити більше за товари підприємств, діяльність яких відповідає концепції сталого розвитку; у соціально відповідальних компаній продуктивність праці зростає на 13%; у підприємств, які впроваджують програми корпоративної соціальної відповідальності на 50% зменшується плинність кадрів і відповідно зростає лояльність персонал [13].

Сама ідея складання звітності про соціальну відповідальність бізнесу виникла на початку 80-х років минулого сторіччя, коли фонди соціальних інвестицій у Великій Британії і США почали відслідковувати соціальні аспекти діяльності компаній та загалом етику бізнесу. Тобто, заходи з провадження інноваційних рішень щодо соціальної відповідальності бізнесу, жорсткіші вимоги бізнес-партнерів один до одного зумовили появу такого поняття, як «звіт із соціальної відповідальності бізнесу», і спричинили «введення нових правил бухгалтерського та управлінського обліку» [7]. В Україні спостерігається зростаюча динаміка щодо складання звітність відповідно до GRI (рис. 1).

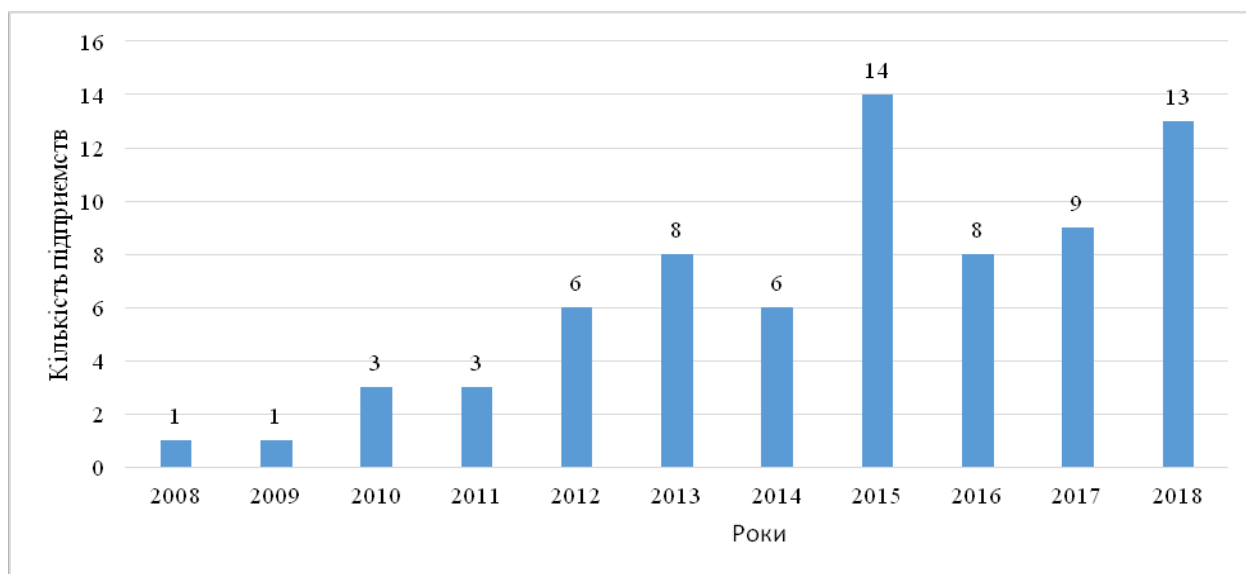


Рис. 1. Динаміка кількості суб'єктів господарювання України, які подають звітність відповідно до GRI* Джерело: [4].

Соціальний облік найбільш поширений у Великобританії, де такі ініціативи, як Мережа соціального аудиту, забезпечують навчання та підтримку соціального обліку.

Враховуючи досвід Великобританії можна виокремити наступні кроки соціального обліку для господарюючих суб'єктів з врахуванням їх розмірів визначених діючим законодавством України (рис. 2).

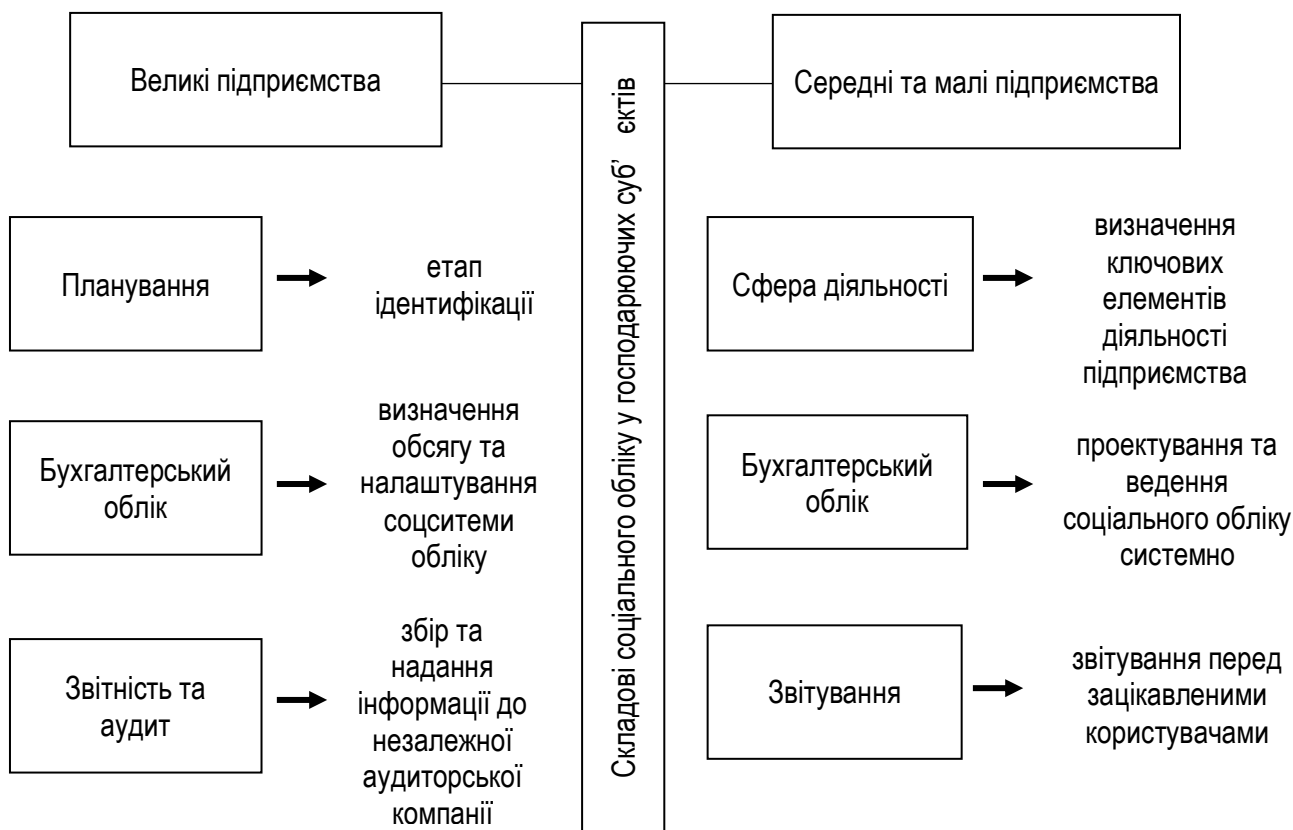


Рис. 2. Формування складових соціального обліку у господарських суб'єктів Джерело: сформовано авторами

Результати проведених досліджень дають можливість стверджувати, що соціальний облік дає можливість визначити наскільки підприємство досягає своїх цілей і цінностей та відстежувати вплив на його розвиток. Важливим є те, що за результатами соціального обліку, які узагальнюються у звітності про соціальну відповідальність бізнесу, можна виокремити ділянки діяльності, які можна покращити та досягти відповідно кращих результатів. Вплив соціального обліку буде дієвишим за умови його тривалішого використання. Тому соціальний облік є засобом документування результатів діяльності підприємства, його працівників та можливих спонсорів.

Висновки. Результати проведених досліджень дають підстави виокремити переваги та недоліки соціального обліку. Серед переваг можна виокремити наступні: - соціальний облік дозволить оперативно відстежувати як розвивається та змінюється підприємство на певному проміжку часу; - виокремити сильні та складні сторони певних об'єктів діяльності та спрямувати дії на їх покращення; - формування цілей та завдань на перспективу за дієвими проектами; - зростання репутації підприємства в суспільстві та зростання довіри користувачів різних рівнів до звітності (наприклад: аудиторів, інвесторів, маркетологів, тощо). Недоліком соціального обліку у невеликих підприємствах може бути відсутність фінансування, тому він має бути максимально простим та необтяжливим.

Сформована звітність про соціальну відповідальність, свідчитиме про стабільність та стійкий розвиток підприємства, вирішення соціальних, економічних та екологічних проблем, дозволить користувачам різних рівнів об'єктивно оцінити ефективність діяльності підприємства та підвищити його ділову репутацію.

Література.

1. Jobstl H. Accounting and Managerial Economics for Environmentally-friendly Forestry // *Economie et Sociologie Rurales, Actes et Communications*. – 2009. - № 15. – P. 17-40.
2. Neil's Brock Copenhagen Business College. – *Kultorvet 2, Copenhagen K, Denmark*, 2008. – 250 p, с. 31–32.
3. Saprykina, M. (2019) Why business reports on sustainable development; <https://www.althoughda.com.ua/rus/columns/2019/10/31/653160/>.
4. Zhuk V., Zamula I., Liudvenko D., Popko Y. (2020). Development of non-financial reporting of agricultural enterprises of Ukraine. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific*. Vol. 6, No. 4, 76-89.
5. Герасименко О. Соціальний облік та нефінансова звітність як інструменти реалізації соціальної відповідальності. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2012. Вип. 137. С. 39-42.
6. Карпенко О.О., Мандзюк Н.К. Соціальна відповідальність як чинник економічного розвитку вітчизняних підприємств. *Ефективна економіка*. 2018. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6219>.
7. Король С. Нефінансова звітність підприємства. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2011. № 6. С. 102-113.
8. Король С.Я. Теоретичні засади соціального обліку. *Облік і фінанси*. 2016. № 2. С. 29-34.
9. Полянська О.А. Облік соціальної відповідальності в умовах стійкого розвитку. *Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: теорія, методологія, організація: збірник тез доповідей*

учасників XVII Всеукраїнської наукової конференції. К.: ДП «Інформ. – аналіт. агентство», 2019. С. 62 - 65. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/3760>.

10. Полянська О.А., Чабанюк О.М. Соціальний облік в контексті концепції сталого розвитку підприємства. 2018. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/260.pdf>.

11. Правдюк Н.Л. Соціальні аспекти бухгалтерського обліку. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. 2017. №12. С.91-102.

12. Ришар Ж. Бухгалтерский учет: теория и практика / [пер. с фр. / под. ред. Я. В. Соколова. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 160 с.

13. Руденко О. В., Кондратюк О. М., Горєва А. С., Соціальна відповідальність бізнесу: сутність, обліковий аспект та нефінансова звітність. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». №11. 2020. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8385> (дата звернення 29.11.2021 р).

References.

1. Jobstl H. Accounting and Managerial Economics for Environmentally-friendly Forestry // *Economie et Sociologie Rurales, Actes et Communications*. – 2009. - № 15. – P. 17-40.

2. Neil's Brock Copenhagen Business College. – Kultorvet 2, Copenhagen K, Denmark, 2008. – 250 p.

3. Saprykina, M. (2019) Why business reports on sustainable development; <https://www.althoughda.com.ua/rus/columns/2019/10/31/653160/>?

4. Zhuk V., Zamula I., Liudvenko D., Popko Y. (2020). Development of non-financial reporting of agricultural enterprises of Ukraine. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific*. Vol. 6, No. 4, S.76-89.

5. Herasymenko O. Sotsialnyi oblik ta nefinansova zvitnist yak instrumenty realizatsii sotsialnoi vidpovidalnosti. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika*. 2012. Vypusk. 137. S. 39-42.

6. Karpenko O.O., Mandziuk N.K. Sotsialna vidpovidalnist yak chynnyk ekonomichnoho rozvytku vitchyznianykh pidpriemstv. *Efektivna ekonomika*. 2018. 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6219>.

7. Korol S. Nefinansova zvitnist pidpriemstva. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu*. 2011. № 6. S. 102-113.

8. Korol S.Ia. Teoretychni zasady sotsialnoho obliku. *Oblik i finansy*. 2016. № 2. S. 29-34.

9. Polianska O.A. Oblik sotsialnoi vidpovidalnosti v umovakh stiikoho rozvytku. *Rozvytok systemy obliku, analizu ta audytu v Ukraini: teoriia, metodolohiia, orhanizatsiia: zbirnyk tez dopovidei uchasnykiv KhVII Vseukrainskoi naukovo konferentsii*. K.: DP «Inform. – analit. ahentstvo», 2019. S. 62 - 65. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/3760>.

10. Polianska O.A., Chabaniuk O.M. Cotsialnyi oblik v konteksti kontseptsii staloho rozvytku pidpriemstva. 2018. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/260.pdf>.

11. Pravdiuk N.L. Sotsialni aspekty bukhgalterskoho obliku. *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky*. Vseukrainskyi naukovo-vyrobnychiy zhurnal. 2017. №12. S.91-102.

12. Ryshar Zh. Bukhgalterskyi uchet: teoriya y praktyka / [per. s fr. / pod. red. Ya. V. Sokolova. – M. : Fynansy y statystyka, 2000. – 160 s.

13. Rudenko O. V., Kondratiuk O. M., Horieva A. S., Sotsialna vidpovidalnist biznesu: sutnist, oblikovyi aspekt ta nefinansova zvitnist. *Elektronne naukove fakhove vydannia «Efektivna ekonomika»*. №11. 2020. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8385>.

Hutsalenko L.V.

D.Sc.(Economics), Professor, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Ukraine

Mulyk T.O.,

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Analysis and Audit Department, Vinnytsia National Agrarian University

Myskiv L.P.

PhD (Economics), Senior Lecturer, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Ukraine

DEVELOPMENT OF SOCIAL ACCOUNTING: PROSPECTS AND CHALLENGES

The article considers the relationship between the concept of corporate social responsibility and the concept of sustainable development. The three most important components of enterprises under conditions of sustainable development, economic, social and environmental, have been identified. Emphasis is placed on the peculiarities of the formation of the maximum flow of total income in the economic approach. It is outlined that from the ecological point of view, sustainable development should ensure the integrity of biological and physical natural systems. The social component of the stability of the development of the economic entity is focused on people and is aimed at maintaining the stability of social and cultural systems, in particular, to reduce the number of destructive conflicts between people. It is generalized that an important aspect of this approach is the fair distribution of benefits. It is stated that social responsibility involves maintaining social records, preparing and publishing non-financial statements, which allows you to document the implementation of social tasks, which is indirectly or incompletely reflected in the accounting system. The types of social accounting (Social Responsibility Accounting (SRA), Aggregate Impact Accounting (SEA), Socio-Economic Accounting (SIA), Social Performance Accounting (SA)) are presented and their characteristics are given. The norms of international standards (AA1000, ISO 26000) regulating the international practice of social responsibility of business are given. The evolution of the formation of social responsibility reporting is outlined. The dynamics of the number of business entities of Ukraine that submit reports in accordance with the GRI is given. The peculiarities of the formation of the components of social accounting in economic entities are outlined. It is expedient for large enterprises to distinguish stages: planning (identification stage), accounting (determining the scope and setting up a social accounting system), reporting and auditing (collecting and providing information to an independent audit company). For medium and small enterprises it is advisable to distinguish the following steps: scope of activities (study of key elements of the enterprise), accounting (design and maintenance of social accounting system), reporting (reporting to interested users).

Keywords: social accounting, corporate social responsibility, sustainable development, economic, environmental, non-financial reporting.